

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Michala Bartoňa:

Svoboda prejavu: princípy, garance, meze

Habilitačná práca Michala Bartoňa je ďalším krokom vpred jej autora, ale je aj posunom v českej a slovenskej právnej vede. Sloboda prejavu sa dostáva v tomto diele z pozície analýzy českej (čiastočne aj slovenskej) právnej úpravy na úroveň konfrontácie jej chápania a vnímania optikou severoamerického kontinentu a európskeho kontinentu. Prehľbuje poznatky o teoretických východiskách a metodologicky obohacuje prístupy k jej poznaniu a tvorivému rozvinutiu. Na prvý pohľad viditeľne odlišný prístup prenáša problematiku z pozitívnoprávnej roviny do ľudskoprávnej roviny, aj keď nemožno povedať, že celkom do prirodzenoprávnej, pretože slobodu prejavu autor nevníma ako ľudskú prirodzenú vlastnosť, ale skôr ako spoločenský a spoločnosťou podmienený fenomén. Vníma ju však nielen ako faktor politický, ale aj morálny a axiologický, čo sa v mnohých prípadoch ani objektívne nedá od seba oddeliť. Prináša tým však nové podnety a zaraďuje autora medzi vedcov, ktorí vykonávajú mravenčiu prácu analýzy konkrétneho inštitútu, čím dávajú veľký priestor pre druhú skupinu vedcov obdarených talentom syntetizujúceho myslenia. V tom sú však práve vedecké práce a osobnosti ich tvorcov typu Michala Bartoňa neoceniteľné pre ďalší posun nielen v poznatkovom aparáte, ale aj v jeho odbornom preosiatí.

Samotná práca má dve základné roviny. Prvou je teoreticko-východisková, ktorá obsahuje jednak rôzne filozofické pohľady na význam a opodstatnenie slobody prejavu v spoločnosti (prvá kapitola) a jednak rozoberá jednotlivé jej subinštitúty (druhá kapitola) cez prizmu ústavnoprávneho videnia. Druhá časť je teoreticko-aplikačná, keď autor jednak konfrontuje slobodu prejavu v aplikačnom procese v kolízii s inými právami, slobodami či záujmami (štvrtá kapitola) a jednak približuje prístup českého ústavného súdu k tejto problematike (piata kapitola). Medzi týmito dvomi časťami je preklenujúca tretia kapitola, ktorú možno označiť aj ako rámcovo definičnú, kde autor (čiastočne pokračujúc z druhej kapitoly) definuje a obsahovo vymedzuje najmä dôvody a formy zásahov do slobody prejavu. Práve v tejto kapitole sa však miestami autor stráca v teoretických konštrukciách a vovádza aj čitateľa niekedy do bludiska zachádzajúcemu až k samoučelu, z ktorého potom ako návnadu vo forme

exkurzu (subkapitola 3.2.7.) ponúka slepú uličku. Určite nestojí otázka tak, či exkurzu chýba odborné odôvodnenie, ale skôr či v kontexte práce napĺňa vypovedaciu hodnotu.

K spracovaniu tejto slobody prejavu pristupuje autor z hľadiska analytických zdrojov tradične, a to po prvé syntézou teoretických východísk zaznamenaných v odbornej spisbe a po druhé rozborom kľúčových súdnych precedensov najvyšších súdov USA, Európskeho súdu pre ľudské práva a českého ústavného súdu, prípadne aj českého najvyššieho správneho súdu. Táto metodika sa autorovi osvedčila a prináša odbornej verejnosti nielen vedecky fundované dielo, ale aj praktický návod na riešenie konkrétnych sporov, čo je pri prácach obdobného druhu skôr vzácnosťou a navyše tým sa jej hodnota vôbec neznižuje. Skôr naopak, pretože nie je pravidlom, že vedecko-odborné dielo je bezprostredne uchopiteľné aj pre právnoaplikačnú prax. To považujem za ďalšie pozitívum tejto práce, popri už uvedenom význame pre širšie koncipované vedecké práce syntetického charakteru.

Bez toho, aby som polemizoval s niektorými názormi autora je užitočné, aby som priblížil aj niektoré nedostatky, ktoré z môjho pohľadu práca prináša. Prvým je vlastne aj čiastočná odpoveď na predchádzajúcu vetu, ktorú možno naformulovať aj tak, že autor je pomerne zdržanlivý vo vyjadrovaní vlastných názorov (dáva však o to oveľa väčší priestor pre interpretátorov jeho diela), resp. sa snaží zachovať neutrálnu či glosátorskú pozíciu. Samozrejme, že tento nedostatok z iného uhla pohľadu možno chápať ako vedeckú neutralitu, ktorá pri takejto „výbušnej“ téme je skôr pozitívom.

Druhým nedostatkom je zúženie komparácie fakticky na tri subjekty, a to USA, Radu Európy a Ústavný súd Českej republiky. Opäť aj v tomto „nedostatku“ je skrytý pozitívny obsah a to príležitosť využitia širšieho komparatívneho prístupu (veľmi podnetná pre autora môže byť aj súdnoaplikačná prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorá sa už neraz stala podkladom aj pre obohatenie precedensov Európskeho súdu pre ľudské práva) pre ďalší kvalifikačný rast autora. Predložená habilitačná práca jednoznačne poukazuje, že Michal Bartoň na to potenciálom disponuje. Týmito slovami sa vlastne oponentský posudok dostáva do finálnej časti, ktorá vyžaduje výsledok. Nemôže ním byť iný záver ako odporúčací pre ďalší priebeh habilitačného konania.

Habilitačná práca JUDr. Michala Bartoňa, PhD. *Svoboda prejavu: princípy, garance, meze* splňa všetky predpoklady na to, aby po jej úspešnej obhajobe slúžila v ďalšom

habilitačnom konaní na udelenie vedeckej hodnosti docent v odbore ústavné právo jej autorovi.

Bratislava, 14. marec 2011

prof. JUDr. Ján Svák, CSc.
rektor PEVŠ